

ekokturk@belediyegazetesi.net
06 Kasım 2009 Cuma 13:24

<http://www.belediyegazetesi.net/yazi/yerel-demokrasi-ve-katilimcilik-59.html>

Yerel Demokrasi ve Katılımcılık

Prof. Dr. Erol KÖKTÜRK, Kocaeli Üniversitesi

Yerel yönetimleri var kılan temel neden, onların halka en yakın yönetim birimi olmalarıdır. Bunun anlamı, yerel yöneticilerin hemşerilerine, seçmene yabancılaşma olasılıklarının daha az oluşudur.

Sonuç böyle midir? Kuşkusuz süreç yanlış yaşanırsa, yabancılaşma kaçınılmazlaşır.

“Yerel yönetimler, demokrasinin beşiğidir,” ya da “okuludur,” biçimindeki geleneksel söylem ne oranda gerçekleşmektedir? Dışarıdan bakıldığında, genel demokrasimizin bir sonucu olan “temsil bunalımı”, ne yazık ki hiç olmaması gereken yerel ölçeklerde de sürmektedir.

Katılımcılık, biçimseldir, fizikseldir. Göstermelidir.

Oysa katılım kanallarının çeşitlendiği, etkinleştiği, elektronik devrimin katılım için yeni olanaklar sunduğu bir dünyada yaşıyoruz. Fiziksel olması zorunlu klasik katılımların yanı sıra, elektronik kanallar katılıma yeni boyutlar katmaktadır.

Katımın geleneğinin Antik Yunan’ın kent devletlerine dayandığı bilinmektedir. Doğrudan demokrasi biçiminde gerçekleşen bu katılımlar, günümüzdeki anlamda katılımın ilk örneklerini oluşturmaktadır. Atina’da gördüğümüz gelişmenin ilk adımı, kralların yerine, seçimleri her yıl yenilenen ve özellikle yargı gücünü elinde bulunduran “Arkhon”ların seçilmesi... İ.Ö. 7. yüzyılda bunların sayısı dokuza çıkmaktadır. İ.Ö. 594’te Arkhon seçilen Solon, Atina demokrasisinin temellerini atmıştır. Yeni düzenin en önemli iki kurumu, tüm yurttaşların katıldığı halk meclisi, Ekklesia, ve tüm yurttaşların ad çekmesine katıldıkları halk mahkemeleri, Heliiaia’dır... Her Attika kabilesinin 100 üye verdiği Dört yüzler Meclisi, Ekklesia’nın gündemini hazırlamaktadır. Daha sonra kabile örgütlenmesinden mahalle örgütlenmesine geçilince, her mahalleden 50 kişinin üye olduğu ve başkanının her gün değiştiği Beş yüzler Meclisi oluşturulmuştur. Bu meclis, tam demokratik bir meclistir... Arkhonlar bu meclisin önünde hesap vermektedirler...

Benim çokça ilgili çeken Beş yüzler Meclisi’nin başkanının her gün değişmesi... Bizde neredeyse eline geçirdiği yetkiyi mezara götürmek isteyenlere örnek olmalıdır bu...

Şimdi e-katılım yollarını, doğrudan demokrasinin başka bir düzlemde gerçekleşmesi olarak niteleyenler vardır. Doğrudur da. Bu nedenle birçok belediye başkanı ya da yerel yönetici, hemşerileriyle doğrudan diyalog hatları vb katılım yollarını açmaktadırlar.

Başkandan randevu alamadıysanız, elektronik mektup yoluyla düşüncelerinizi iletebilirsiniz... Anında, hemen...

Bu yeni yolların yanı sıra eskiden yasalarda olmadan kurulan mahalle konseyleri, sokak platformları gibi katılım ortamlarına karşılık, günümüzde Belediye Yasası'ndan güç alınarak oluşturulan "kent konseyleri" önemli katılım platformlarıdır. Ayrıca yerel gündemler, yerel platformlar, yeni katılım kanalları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ancak burada bir sorun var: Buralara katıldığınız zaman, düşünceleriniz, önerileriniz, uyarılarınız uygulamalara, karar süreçlerine ne kadar yansımaktadır. Daha doğrusu karar verenler bu katılım kanallarına hangi anlamı yüklemektedirler?

Dinleyip (bir anlamda katlanıp) bildiklerini mi yapmaktadırlar? Yoksa bu ortamları uygulamalarının toplumsal anlamda test edildiği platformlar olarak mı görmektedirler?

Yani bu katılım kanalları, danışılan, ama sonrasında dışlanan katılım yolları mı olmaktadır; yoksa danışılan, bu nedenle daha fazla katılınmak istenen ortamlar mı olmaktadır?

Ne yazık ki birçok belediyede oligarşik yapılanmalar vardır. Başkanın çevresindeki 3-5 kişi her şeye karar vermektedir.

Karar alma süreçlerinde Başkan belirleyicidir. Sistemin özü gereği, belediyelerde Başkanın istemediği hiçbir şey gerçekleşemez.

Bu nedenle de öncelikle Başkanların niyetleri belirleyici olmaktadır. Ülkemizde sistem, nerdeyse her kademesinde kişilere bağımlı bir sistem olduğundan, kişilerin niyetleri önemlidir.

Katılımı örgütlü katılımlara, gerçek katılımlara, fiziksel olmaktan çok düşünsel ve fikirsel katılımlara dönüştürdüğümüzde, yerel demokrasimiz sağlıklı duruma gelecektir.,

Bu durumda kuşkusuz genel demokrasimiz de iyileşecektir...

Yerel yönetimleri, bu nedenlerle demokrasinin okulu yapmak, yerel yöneticilerin öncelikli görevidir.